

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

*М.М. Тищенко, здобувач вищої освіти
Науковий керівник: В.М. Кудрявцев, к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

При входженні держави у існуючі та участі в створенні нових міжнародних організацій, альянсів чи систем безпеки мають проводитися та забезпечуватися:

1) оцінка, з точки зору національних інтересів України, перспектив розвитку, реальних можливостей їх досягнення, потреб в отриманні зовнішньої допомоги, регламентацій політичного, економічного, соціального, екологічного, інформаційного характеру, які накладаються на отримання іноземної допомоги, визначення тих міжнародних організацій або систем безпеки, які існують чи створюються і учасницею яких Україна могла би стати з метою отримання додаткової економічної вигоди;

2) планомірне удосконалення вітчизняних політичних, економічних, науково-технологічних, інформаційних і спеціальних структур і розширення їх можливостей з метою забезпечення сумісності перших із стандартами міжнародних організацій, альянсів, систем безпеки, учасницею яких Україна планує стати;

3) аналіз існуючої міжнародної нормативно-правової бази, тенденцій її змін, можливостей застосування в Україні;

4) удосконалення власної нормативно-правової бази з метою досягнення її сумісності з міжнародною;

5) участь в міжнародних робочих організаціях з питань розробки нормативно-правової бази у сфері економічної безпеки;

6) розвиток партнерства, проведення загальних підготовчих заходів, переговорів, які підвищують престиж України та довіру до неї з боку інших учасників міжнародних організацій, альянсів, систем безпеки, які існують або створюються;

7) взаємовигідна співпраця або вступ до міжнародних організацій, альянсів, систем безпеки.

Забезпечення економічної безпеки в рамках виконання двосторонніх та багатосторонніх домовленостей потребує, окрім оцінки доцільності укладення двосторонніх договорів, також виявлення можливих негативних наслідків для України.

Результатами в даній сфері може стати підвищення рівня захищеності внутрішнього ринку від негативного впливу ряду чинників, підвищення активності суб'єктів господарювання за кордонами України (наслідком чого може бути збільшення потоку інвестиції із України), а також захищеності інтересів держави у зовнішньоекономічних взаєминах.

Критичного розгляду потребують існуючий порядок організації контролю та залучення до відповідальності порушників, встановлених державними правилами та законами здійснення економічної діяльності й виконання пов'язаних з цим обов'язків.

Ретельної уваги потребують, насамперед, правові механізми контролю за діяльністю органів виконавчої влади, посадових осіб у сфері економіки, у тому числі і за рахунок впровадження суспільного контролю в системі забезпечення економічної безпеки, боротьби з корупцією і криміналізацією органів влади, зловживаннями в ході приватизації і управління корпоративними правами держави, поширенням організованої злочинності у сфері економічної діяльності й управління.

Істотного удосконалення потребують механізми запобігання ухиленню від оподаткування і витоку доходів з легальної сфери економіки, залучення «тіньових» капіталів некримінального характеру в реальний сектор, повернення коштів, заборгованих бюджету суб'єктами господарської діяльності, кредитів, виданих комерційними банками, і коштів від реалізації за кордоном продукції вітчизняних товаровиробників, притягнення до відповідальності керівників підприємств за невчасність розрахунків з бюджетом і працівниками, по кредитах з комерційними банками і неповернення коштів від реалізації за кордоном продукції вітчизняних товаровиробників, активне застосування процедури банкрутства.

Належна організація всього вище названого потребує створення відповідної ринкової інфраструктури, формування ефективної організаційної структури системи забезпечення економічної безпеки, що потребує:

– проведення відповідних структурних перетворень в системі забезпечення економічної безпеки поряд із здійсненням нагальної адміністративної реформи в Україні;

- створення при Міністерстві фінансів або при Національному Банку України державного органу фінансової інформації, якому, в обов'язковому порядку, всі фінансові структури мають надавати статистико-аналітичну інформацію щодо підозрілих та непрозорих фінансових операцій;
- створення ефективної системи моніторингу загроз економічній безпеці України, підвищення ролі апарату Ради національної безпеки та оборони України в координації її діяльності;
- підвищення персональної відповідальності керуючого складу органів державної влади, своєчасної ротації кадрів при забезпеченні стабільності роботи державних органів;
- розробка механізму практичного використання міжнародно-правових відносин та програм відносно посилення боротьби з економічною злочинністю, насамперед, з її організованими формами (так як саме вони завдають найбільшого збитку функціонуванню економіки) відносно відмивання в Україні та через українські банки добутих неправомірним шляхом коштів;
- усестороннього ресурсного забезпечення органів державної влади, в тому числі органів забезпечення національної безпеки.

Створення ефективної та прийнятної для суспільства системи державного управління, яка мала б можливість оперативно діяти в непростих реаліях української ринкової економіки, забезпечувати постійний баланс економічних інтересів в державі, повинно стати ключовою умовою для захисту від дестабілізуючого впливу системи загрозливих факторів.

Стан економічної безпеки повинен стати головним критерієм оцінки ефективності державної економічної політики та діяльності владних структур в процесі визволення української економіки від тенет світової фінансової кризи.

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ЗІ ЗБУТУ ВУГІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ

Н.В. Трушкіна

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

У даний час особливістю розвитку вітчизняної вугільної промисловості є зниження обсягу експорту вугілля і, відповідно, зростання його імпорту (як правило, коксівного та антрациту). За даними Державної служби статистики України, обсяг експорту вугілля скоротився за 2007-2015 рр. на 83,8 %, а обсяг імпорту вугілля збільшився на 10,6 %. При цьому спостерігається тенденція перевищення обсягу імпорту над експортом вугілля. Якщо у 2007 р. значення цього показника становило 3,6, то у 2015 р. – 24,3 рази. Сальдо експортно-імпортних операцій зі збуту вугілля має негативне значення (табл. 1).

Таблиця 1 – Динаміка обсягів експортно-імпортних операцій зі збуту вугілля України

Показники	Роки					
	2007	2009	2012	2013	2014	2015
Обсяг експортних поставок вугілля, млн т	3,7	5,3	6,1	8,5	7,1	0,6
Обсяг імпортних поставок вугілля, млн т	13,2	7,9	14,8	14,2	14,7	14,6
Сальдо експортно-імпортних операцій зі збуту вугілля, млн т	-9,5	-2,6	-8,7	-5,7	-7,6	-14,0

Джерело: [1, 2].

У той же час обсяг імпорту коксівного вугілля збільшився за 2007-2015 рр. на 11,3 %. Частка імпорту коксівного вугілля в загальному обсязі імпортних поставок вугілля в Україні становила в 2015 р. 87 %. Більш критичною (з точки зору внутрішнього забезпечення) спостерігається ситуація на ринку антрациту. У 2007-2013 рр. антрацит імпортувався в Україну в незначних обсягах. Тільки в 2014-2015 рр. для забезпечення потреб енергетики імпортовано 1-2 млн т антрациту (табл. 2) [3].

Загальний обсяг імпорту вугільної продукції склав у 2016 р. 15,6 млн т на суму 1,47 млрд дол. США. З Російської Федерації в Україну імпортовано вугільної продукції на суму 906 млн дол. США (це 61 % обсягу поставок антрациту), із США – 212 млн (14 % поставок), з Канади – 943 млн дол. США (6 % поставок). Крім цього, вугілля закуповують у Польщі, ПАР, Австралії. При цьому слід зазначити, що якщо середня ціна 1 т вітчизняної товарної вугільної продукції становила в 2016 р. 1300 грн (у 2015 р. – 1118,3 грн), то російського вугілля – 85 дол. США, польського – 99, канадського – 106, австралійського – 109, американського – 112 дол. США [4].